הלכה כדברי חכמים. דמוכר בעין רעה מוכר: **כר' עקיבא.** דבעין יפה מוכר (לקמן עא.). והכי הוא מסקנא כר' עקיבא דאמר ליה רב הונא לרב נחמן הלכתא כוותייכו דמקרביתו לבבא דריש גלותא דשכיחי דייני: **אמר ליה איפכא.** לר' עקיבא בעין רעה ולרבנן בעין יפה. וגמרא הוא דקמפרש דאיפכא הוה תני רב ירמיה ומיהו איהו לא אמר לרב הונא לשון זה איפכא תניא שאם היה יודע שאין רב הונא שונה כמותו לא היה לו לתמוה דהיינו הך דבין לרב הונא בין לרב ירמיה הלכתא דבעין רעה מוכר: **משום הכי לא אמר לך ולא מידי.** דהא את נמי הוה פסקת הלכתא דבעין רעה מוכר: **אזדו לטעמייהו.** דלרב בעין רעה ולשמואל בעין יפה: **האחין שחלקו.** שניהם מוכרין זה לזה: **אין להן דרך זה על זה.** אם חלקו שני שדות אחד נטל חיצון ואחד נטל פנימי ואין הפנימי יכול ליכנס לשדהו אלא דרך חיצון בדרך שהיה אביו נכנס אין לו לפנימי דרך על חיצון משום דמוכר בעין יפה מוכר ולא שייר דרך לעצמו וכיון שמכר לו לאחיו חלקו שבחיצון בעין יפה מכר לו כל השדה והדרך ולא שייר לעצמו במכירה זו כלום והיינו שמואל לטעמייה דפסק כר' עקיבא דמוכר בעין יפה מוכר דלגבי פנימי שייך למימר עין יפה דאע"פ שצריך לפרוח באויר לא שייר לעצמו את הדרך אבל גבי חיצון לא שייך עין רעה במה שאינו נותן לו את הדרך שהרי אינו מוכר בשדה זו החיצון אלא לוקח ובלוקח לא שייך עין יפה אבל בשדה הפנימי הוי הוא מוכר שמכר לאחיו חלקו ובההוא שמכר לא שייר לעצמו כלום וליכא עין רעה גדיה כלל: **ולא חלוקה כו'.** כבר מפורשת בפ' ראשון (ב): **ולא חלוקה כו'.** ואם רצה לבנות באחיו בחצירו כנגד חלון אחיו בונה: **קבועה.** כלומר שהלכה כן: **ורב אמר יש להן.** דמוכר בעין רעה מוכר ומשייר לעצמו במה שמכר לאחיו דבר הצריך לו כגון דרך ואורה: הכי גרסינן **לריכא:** ורב אשי הוא דקמהדר הכי לרבינא דלא אזדו לטעמייהו לגמרי ואין ללמוד מחלוקת מחבירתה ומיהו דרך גמרא הוא לומר ואזדו לטעמייהו ולריכא אבל הכא אמוראי הוא דאיירו בה בהדיא ואמרו לימא אזדו לטעמייהו הלכך הוצרך לומר בלשון תירוץ לריכא: **דאי איתמר בהך.** דאמרי שחלקו: **בהך קאמר רב.** דיש להן דרך משום דאמרי אחין נידון בה כו' וכמו שהיה לאבא דרך בהן גם לי שעל מנת כן חלקתי: **סדע.** דטענה מעלייתא היא גבי חלוקת יורשין דכתיב תחת אבותיך וגו': **אבל בהך.** דר' עקיבא ורבנן אימא מודי ליה רב לשמואל דמוכר בעין יפה מוכר: **הלכתא כוותיה.** שמואל ורב נחמן תלמידו היה: **דמקרביתו לבבא דריש גלותא.** רב נחמן חתנא דבי נשיאה הוה ורגיל במקום הדיינים דשכיחי דייני ורואה מעשים בכל יום היאך דייני. אי נמי דיני כך פירש רבינו חננאל: **זה לפניס מזה.** ודריסת הפנימי על החיצון לרשות הרבים: **שניהם במכר.** שמכרן ביחד לשני בני אדם או שניהם ביחד במתנה לשני בני אדם אין לו דרך לפנימי על החיצון דכי היכי דלפנימי על החיצון נמי בעין יפה יהב וזבין ולא מקרי עין רעה אפילו לרבנן[ה] אלא היכא דמכר את הפנימי ועיכב לעצמו את החיצון (ג) כי מתניתין אבל היכא דלא עיכב לעצמו כלום דכולי עלמא מודו דלזה מכר כל החיצון ולזה כל הפנימי ואין לפנימי על החיצון כלום דלא תהיה עינו יפה לזה ורעה לזה: **וכל שכן חיצון במתנה כו'.** דודאי לא תהיה עינו יפה אצל לוקח ורעה אצל מקבל מתנה דלההוא דיהיב ליה לדידיה רחיס ליה: **סבור מינה אין לו דרך.** דכיון דלשניהם מוכר ונותן אין רע לזה וטוב לזה: **מי לא תנן.** בסוף פירקין: **במה דברים אמורים.** דפליגי רבנן ואמרי דצריך לוקח ליקח דרך אבל מוכר לא צריך משום דבעין רעה מוכר הני מילי מוכר אבל בנותן מתנה מודו דבעין יפה יהיב ויהיב גם את הדרך אלמא רבנן דסבירא להו מוכר בעין רעה מוכר גבי נותן מודו דבעין יפה נותן. והלכך הכא לא מיבעיא לרבנן דיש דרך לפנימי על החיצון דגבי חיצון שמכר לו הוי עין רעה וגבי פנימי שנתן לו במתנה הוי עין יפה אלא אפי' לרבי עקיבא דאית ליה עין יפה גבי מוכר גבי נותן מיהא איכא עין יפה וטפי והלכך יש דרך לו לפנימי על החיצון דמוכח מילתא דעינו יפה אצלו טפי מחיצון דקא יהיב ליה מתנה: **מתני' המוכר את הבית.** סתם: **מכר כו'.** כללא דמילתא כל תשמישי בית הקבועים מכורין בכלל בית והמטלטלין אינם מכורין: **את הדלת.** דכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע: **אבל לא את המפתח.** דמיטלטלא: **המכשא הקבועה.** בקרקע: **איצטרוביל.** עגול שסביב הריחים לרקיי"א בלע"ז ודבר קבוע הוא ואין מזיזין אותו ממקומו: **הקלת.** האפרכסת טרמוויי"א[ט] בלע"ז ומיטלטלת היא: הכי גרסינן **לא את הסנור ולא את הכיריים.** דכל הנך מיטלטלין הן והכי נמי תניא במוספתא [פ"ג ה"ח]. ובסדר המשנה גרס מכר סנור מכר כיריים ולא נהירא ואם איתא צריך לאוקמה במחוברת לקרקע: הרי

מכר את הדלת. דהוי מחובר לבית שהוא מחובר לקרקע וכל מחובר לקרקע הרי הוא כקרקע: אבל לא את המפתח. דלא הוי כלל מחובר דאי בעי מצי לנוטלה ויוצאת ונכנסת היא. המכשא הקבועה. בקרקע: איצטרוביל. היינו מקום שכיבת הרחיים הסדינין שקבוע בקרקע: אבל לא את הקלת. היינו רחיים העליונה שחוזרת דלא הוי מחובר: מכר את הסנור ואת הכיריים. אם קבועין בקרקע: בזמן שאמר לו הוא

הכי גרים רבינו חננאל ואזדו לטעמייהו וצריכא. והוצרך לפרש ולריכא דלא תקשי והא איפליגו בה חדא זמנא וכן היא סוגיית הגמרא בכל מקום:

לא מכר לו את התנור ולא את הכירים ולא את הריחים. להאי גירסא איירי בתלושין דהא קתני מכר את המכשא קבועה אם כן כרבי אליעזר דגמרא אמיא ואי בתנור וכירים מחוברים הא רבי אליעזר הוא דאמר כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע[א] אי נמי אומר דשב"א דאיירי במחובר דסתמייהו מחובריה כדאמרינן (כלים פ"ה מ"ז) וגורר את הטפילה [עד שיהא] באדם אבל אין חבורו חשוב חבור תדע מדמקבלי טומאה הלכך לא מכר אפילו לר' אליעזר תנור וכירים וריחים אע"ג דלדידיה מכר את המכשא ולספרים דגרסי מכר את התנור וכירים אבל לא את הריחים צריך לומר דחשיב חיבורן חיבור ולא דמו לקבלת טומאה וחיבור הריחים לא חשיב כולי האי כמו של תנור וכירים ואין להקשות אמאי נקט בגמרא ולא את הריחים כיון דאפילו ר' אליעזר מודה דלא מכר את הריחים ואומר דשב"א דנקט להו משום דבעי למיתני וזמן שאמר ליה הוא וכל מה שבתוכו כולן מכורים ואפילו ריחים: נימא

הלכה כדברי חכמים ורב ירמיה בר אבא אמר שמואל [ב]הלכה כרבי עקיבא אמר ליה רב ירמיה בר אבא לרב הונא [ג]והא זמנין סגיאין אמריתה קמיה דרב הלכתא כרבי עקיבא ולא אמר לי ולא מידי א"ל היכי תניתה א"ל איפכא תנינא משום הכי לא אמר לך ולא מידי א"ל רבינא לרב אשי לימא אזדו לטעמייהו [ד]דאמר רב נחמן אמר שמואל האחין שחלקו אין להן לא דרך זה על זה ולא סולמות זה על זה ולא חלונות זה על זה ולא אמת המים זה על זה [ה]והזהרו בהן שהלכות קבועות הן ורב אמר יש להן צריכא דאי אשמועינן בההיא בההיא קאמר רב משום דא"ל בעינא למידר ביה [ו]כי היכי דדרו ביה אבהתי תדע דכתיב [1]תחת אבותיך יהיו בניך אבל בהא אימא מודי ליה לשמואל ואי איתמר בהא בהך קאמר שמואל אבל בהא אימא מודי ליה לרב צריכא אמר ליה רב נחמן לרב הונא [ז]הלכתא כוותין או הלכתא כוותייכו אמר ליה הלכתא כוותייכו דמקרביתו לבבא דריש גלותא דשכיחי דייני: איתמר [א]שני בתים זה לפנים מזה שניהם במכר שניהם במתנה אין להן דרך זה על זה [ח] כל שכן חיצון במתנה ופנימי במכר חיצון במכר ופנימי במתנה סבור מינה אין להן דרך זה על זה [ב]ולא היא מי לא תנן [ג]במה דברים אמורים במוכר אבל בנותן מתנה נותן את כולן אלמא [ד]מאן דיהיב מתנה בעין יפה יהיב [ג]הכא נמי מאן דיהיב מתנה בעין יפה יהיב: **מתני'** [ה]**המוכר את הבית** מכר את הדלת אבל לא את המפתח מכר את המכשא קבועה אבל לא את המיטלטלת מכר את האיצטרוביל אבל לא את הקלת ולא את התנור ולא את הכירים [ו]בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו

מסורת הש"ס

א) [לקמן פב:], ב) [ר"ה כב.], ג) לעיל ז:, ד) [לקמן קלה:], ה) [לקמן קמב:], ו) [לקמן עא.], ז) [לעיל נג.], ח) ל"ל לרבי עקיבא. רש"ש, ט) [וכתוגיגה ג: הוסיף רש"י לפרש אפרכסת טרמוויי"א שעל הריחיים],

תורה אור השלם

1 תַּחַת אֲבֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ תְּשִׁיתֵמוֹ לְשָׂרִים בְּכָל הָאָרֶץ: תהלים מה יז

גליון הש"ם

גמרא כי היכי דדרו בה אבהתי. עי' לקמן עא ע"א כרשב"ם ד"ה זכו בכולה וכתוס' שם ד"ה האחין:

הגהות הב"ח

(א) גמ' וכל שכן חיצון וכו' ופנימי במתנה מאי סבור: (ב) רשב"ם ד"ה ולא וכו' בפ' לאשון. נ"ב בלף ז' ע"ב: (ג) ד"ה שניהם במכר וכו' כי מתניתין נ"ב פי' כגון מכר לו את הבור ואת הדות כו':

מוסף רש"י

האחין שחלקו. ונטל זה שדה לאפון וזה לדרום והיה אביו רגיל לבוא לו לגנם דרך זו לאוך זו, אין יכול לומר דרך לי עליך (לעיל ז:). **ולא סולמות.** אם נטל זה בית ומלר וזה נטל עלייה, אין לו לקבוע סולם בחצירו של זה לעלות לעלייתו (שם). **ולא חלונות.** לערער על פתיחת אורו (שם). **ולא אמת המים.** להכיאה מן הנהר דרך שדהו של זה לאוך שלו שם).

מוסף תוספות

א. [יש להקשות] ומאי דמנא מבור ודות דאע"ג דמגוף קרקעיתא דביתא נינהו לא מיודבני בהדיה, אי משום דחשיבי ופלגי רשותא לנפשייהו, אי הכי אגב חצר נמי לא ליזדבון, ואי משום דלאו אורחייהו למהוי ברוב בתים, אלא שאני בור ודות דלאו מתשמישי דבתים נינהו אלא מתשמישי דחצר נינהו וכו' ואילו מכתשת ורחים ותנור וכירים כולהו מתשמישי דבתים נינהו. יד למס.

עין משפט נר מצוה

ל א ב ג מיי' פכ"ט מהל' מכירה הל' ד סמג עשין פג טוש"ע מ"מ סי' ריד סעיף ט:

לא ד ה מיי' שם הל' ה וסמג שם טוש"ע שם סעיף יא:

לעזי רש"י

צרקיי"א [צירי"א]. מסגרת עץ המקיפה אבן הריחיים.

טרמוויי"א [טרימוויא"ח]. אפרכסת (משפך שדרכו מכניסים חומר לריחיים וכדומה).

רבינו גרשום

רב הונא אמר הלכה כדברי חכמים. דאמרי מוכר בעין רעה מוכר: ושמואל אמר הלכה כר"ע. דאמר בעין יפה מוכר: אנא איפכא תנינא. דרב הונא דאמר דהלכה כחכמים ס"ל בעין יפה מוכר ושמואל אמר הלכה כר"ע דאמר מוכר בעין רעה מוכר: לא אמר לך מידי. דהיינו כרב סבירא ליה: האחין שחלקו. בנכסי אביהן: אין להן דרך זה על זה וכו'. דהואיל דחלקו בעין יפה חלקו וצריכין ליקח זה מזה דרך וגם לא חזקת חלונות וגם לא חזקת סולמות להניח זה בחצר זה להעלותו לגגו ולא אמת המים של זה לעבור בחלקו של זה: ורב אמר יש להן. דס"ל כלישנא קמא כחכמים דאמרי מוכר בעין רעה מוכר: דאי אשמועינן בהא. באחין שחלקו דבהא אמר רב דבעין רעה חלקו ויש להן. משום דכתיב תחת אבותיך יהיו בניך: אבל בהא. גבי מוכר: קאמר שמואל. דהמוכר בעין יפה מוכר אבל בהך דאחין אימא מודי ליה לרב קמ"ל דאפי' הכי פליגי: רב נחמן הוה תלמיד דשמואל כדאמרינן לעיל אמר רב נחמן אמר שמואל האחין שחלקו ורב הונא הוה תלמיד דרב: הלכתא כוותין. דאמרינן מוכר בעין יפה מוכר: או הלכתא כוותייכו. דאמריתו מוכר בעין רעה מוכר: שניהם מכרו במכר או שניהם נתנו במתנה לשניהם אין להם לוקחין או למקבלין דרך זה על זה. משום דהמוכר או הנותן בעין יפה מוכר ונותן: מכל שכן דאין להן. היכא דחיצון נותן במתנה דיפה כח מתנה מכח מכירה כדאמרינן בגמ' בסיפא דפרקין ובעין יפה נתן החיצון ופנימי דמכר אין לפנימי דרך על החיצון כלום אע"ג דמשועבד חיצון לפנימי: חיצון מכר ופנימי נתן מהו. מי אמרי' דיפה כח מתנה מכח מכירה ובעין יפה נתן יש לו דרך או לא לטעמיה דר' עקיבא: מי לא תנן בד"א. דאין צריך ליקח להן דרך לדברי חכמים: במוכר. דבעין רעה מוכר: אבל בנותן מתנה נתן את כולה. דבעין יפה נתן הכי נמי לההוא דיהיב מתנה בעין יפה נתן לו ויש לפנימי דרך על החיצון: **פיסקא** המוכר את הבית

נימא מתני' דלא כר' מאיר. מדתנן דלא מכר את המפתח דייק דהא מכח מפתח מסיק דאתיא דלא כר' מאיר[א] ולא כפ"ה דפירש דהשתא מדקתני לא מכר את המכתשת המיטלטל קא פריך: **מחוורתא** דלא כר' מאיר. וא"ת והא קאמר בהמוכר את הספינה (לקמן דף עח:) דרבי אליעזר ור"מ קיימי בחדא שיטה מדתנן בפירקין (דף סז:) רבי אליעזר אומר המוכר את הבד מכר את הקורה וי"ל דלאו ממש בחדא שיטה קאמר[ב] תדע דהא טעמא דר' אליעזר מפרש בברייתא שלא נקרא בית הבד אלא על שם קורה: **צינור** שחקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקוה. איכא לאוקמי אפילו בפרוץ משני רוחות כדרך הציור וכגון שחטטו באמצע לקבל ארורות דבהאי בית קבול חשיבי מיס שאובים שעוברים על אותו בית קיבול כדתנן (מקוואות פ"ד מ"ג) החוטט בציור כדי לקבל ארורות בשל עץ בכל שהוא בשל חרס רביעית ר"י אומר אף בשל חרס בכל שהוא כו'[ג] דאי לא חטטו אפילו סתום משלשה צדדים לא חשיב כלי כדמוכיח רבינו שמואל מהא דתנן (שם מ"ב) הממיח את הטבלא תחת הציור אם יש לה (ו) לבזבז מארבע רוחות כו' ואין נראה לאוקמי בציור שסתום מכל צד ודוקא שמיס נופלין מציור למקוה אבל אם נפלו מציור לקרקע ומקרקע למקוה המשכה היא ואינו פוסל המקוה אם יש כבר במקוה כ"א סאה מי גשמים כדתנן בפרק קמא דתמורה (דף יב.)[ד]: **אילימא** רבי אליעזר דבית. התם בהא פליגי פי' הקונטרס ומיהו רבנן דפליגי עליה לא ליהוו הנהו רבנן דאמר לעיל לא רבי אליעזר ולא רבנן ונראה לר"י דזה דאקו לפי מה שמפרש לעיל מכר את המכתשת חקוקה היינו קבועה ולבסוף חקקה אבל לא את הקבועה היינו חקקה ולבסוף קבעה אלמא מיפלגי רבנן בין חקקה ולבסוף קבעה ובין קבעה ולבסוף חקקה א"כ אמי שפיר כרבנן ובמנס דחק לפרש דמלינן לפרש דחקוקה היינו שלא תלשה מעולם שנחקקה בסלע היולא מן ההר וקבועה בין קבועה ולבסוף חקוקה בין חקוקה ולבסוף קבועה[ה]: **הרי היא** בקרקע. השתא קס"ד דכוורת מחוברת אייר ולריך לפרש והרי היא בקרקע לקנותה בכסף ושטר וחזקה אבל לבסוף דמסקינן טעמא משום דאיתקש ליער קאי אדבש שבתוך הכוורת[ו] ולא חיישינן בחיבור הכוורת[ז] ואומר רבינו יצחק דהשתא הוה מצי למיפרך וליטעמיך דלא מוקמת טעמא משום היקשא דיער אלא משום חיבור כוורת בטיט אמאי חייב חטאת הרודה ממנה בשבת דה"ל כרודה פת מן התנור דלא מיחייב אף על גב דתנור מחובר ולענין טומאה נמי מקבל הדבש טומאה אפילו במקומה כיון דלא בעי מחשבה[ח] ולענין פרוזבול נמי תיפוק ליה דהא איכא מקוס שסוכבת עליו כדפריך בהשולח (גיטין דף ל:) גבי עליך נקוב[ט] אלא על כרחך דמנח אסיכי[י] כדמשני התם ואם כן אין טעמו של רבי אליעזר משום שמחובר בטיט ומקבלת טומאה מאי למיפרך וליטעמיך דלא מוקמת טעמא משום היקשא דיער אלא משום חיבור כוורת בטיט אמאי חייב חטאת הרודה ממנה בשבת דה"ל כרודה פת מן התנור דלא מיחייב אף על גב דתנור מחובר ולענין טומאה נמי מקבל הדבש טומאה אפילו במקומה כיון דלא בעי מחשבה[ח] ולענין פרוזבול נמי תיפוק ליה דהא איכא מקוס שסוכבת עליו כדפריך בהשולח (גיטין דף ל:) גבי עליך נקוב[ט] אלא על כרחך דמנח אסיכי[י] כדמשני התם ואם כן אין טעמו של רבי אליעזר משום שמחובר בטיט ומקבלת

הרי כולן מכורין: **גמ'** לימא מתניתין דלא כר' מאיר דאי[ה] ר"מ הא אמר[ו] מכר את הכרם מכר תשמישי כרם אפי' תימא ר"מ התם קביע הכא לא קביע והא מפתח דומיא דדלת קתני מה דלת דקביעא אף מפתח דקביע אלא מחוורתא מתני' דלא כר"מ ת"ר[א] המוכר את הבית מכר את הדלת ואת הנגר ואת המנעול אבל לא את המפתח מכר את המכתשת החקוקה אבל לא את הקבועה מכר האיצטרוביל אבל לא את הקלת לא את התנור ולא את הכירים ולא את הריחים ר' אליעזר אומר כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע[ב] בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את הבור ולא את הדות ולא את היציע[ג] ת"ר[ד] צינור שחקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקוה קבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל את המקוה מני לא ר' אליעזר ולא רבנן הי ר' אליעזר אילימא ר"א דבית דלמא היינו טעמא דר"א סבר[ג] מוכר בעין יפה מוכר ורבנן סברי מוכר בעין רעה מוכר ואלא ר"א דכוורת דבורים דתנן[ד] כוורת דבורים רבי אליעזר אומר הרי היא כקרקע וכותבין עליה פרוזבול ואינה

הרי זולן מכורין. כל הנך תשמישין המיטלטלין. אבל שאר[ב] מיני תשמישתיה לא מיזדבני ואף על גב דאמר כל מה שבתוכו אני מוכר לך אלא ריבה בלשון זה אלא תשמישין המיוחדין לבית זה שאינן רגילין להשאילן מפני כבידן ומפתח נמי עיקר תשמישו לפותחת של דלת זו ואין רואי לאחרת והיינו טעמא דלא זבין שאר מיני תשמישתיה דלא בטילי לגבי בית אי נמי אינו רוצה להתרחק מן השכונה שלו וידור בבית אחר ולריכין לו מטלטלין. אבל גבי חצר תנן לקמן [סז.] דאם אומר לו כל מה שבתוכה הרי כל מטלטלין מכורין דהיינו כל מאני תשמישתיה דאיקרו מטלטלי לגבי מחיטי ושערי בפ' מי שמת (לקמן דף קכ.) דכיון דמסתלק מכל השכונה מכר את כולן דטורח הוא לו להוליא כליו משם אי נמי לגבי חצר שהוא דבר גדול[ג] בטילי. וגבי מוכר את העיר תנן [סח.] דאם אמר כל מה שבתוכה מכר את הכל אפילו בהמה ועבדים דהוו מטלטלי דיידי וכ"ש חיטי ושערי דכיון דמסתלק מכל העיר מכל וכל רוצה להסתלק דטורח הוא לו להוליא מטלטלי לעיר אחרת א"נ בטלין לגבי העיר. כללא דמילתא כל מכר הגדול מחבירו ריבה למכור יותר הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו: **גמ' לימא מתני'.** דקתני[ד] לא מכר מכתשת המיטלטל דלא כר"מ דאי כר"מ האמר בפרק המוכר את הספינה בברייתא בגמ' מכר כרס מכר תשמישי כרס כגון קניס שבכרס שהן לריכה כדתנן במתני'[ה] וה"ה למוכר בית שמוכר תשמישי בית: ומשני **התם קביע.** כלומר התם בדר"מ איכא למימר דלא אייירי ר"מ אלא בתשמישין הקבועין לעולם בתוך הכרס שאין מזיזין אותם משם לעולם ואע"ג דאינם קבועין בקרקע אבל מכתשת שאינה קבועה בקרקע זימנין דשיילי לה ולא קביעא בבית כל כך: **והא מפתח דומיא דדלת קתני מה דלת דקביעא.** לעולם שאין מזיזין אותו משם להטלטל ממקום למקום אף מפתח בשל עץ מיירי דקביעא שיש מפתחות שאין מזיזין אותן מן הפותחת כגון של בני כפריס ואפ"ה לא מכר את המפתח דאי איתא דבמפתח שאינו קבוע מיירי ליפלוג ולימני בדידה המוכר את הבית מכר את המפתח קבוע אבל לא את המיטלטלת כדקתני גבי מכתשת וכ"ש דלא דקביע טפי אלא מדקתני דלא שמעינן דליכא לאיפלוגי אלא בין דלא למפתח ואע"ג דקביע בדלת אינו מכור שהרי תשמיש קל הוא ונוח לטלטלו ופעמים שמיטלטלת אבל לא תדיר: **נגר.** ברית וקבוע בכותל: **מנעול.** קבוע בדלת: **המכתשת החקוקה.** כגון סלע היולא מן הכותל וחקק שם מכתשת: **אבל לא את הקבועה.** שהיתה חקוקה ועשויה ואח"כ קבעה בקרקע[ו] ודלא כמתני' ומתניתין ר' אליעזר היא דפליג בסיפא ואמר כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע וכן פירש ר' חננאל וכן עיקר: **ר' אליעזר כו'.** אמכתשת קבועה פליג: **בין כך ובין כך.** בין שאמר לו כל מה שבתוכו בין שלא אמר: **לא מכר הבור כו'.** דאינו בתוכו של בית אלא בגייסים בפני עצמן הן: **ציור.** של עץ או של אבן עשוי כמין סילון ויורדין ממנו מים למקוה: **קבעו בקרקע פוסל את המקוה.** דמים שאובין פוסלין אותו וכיון שהיה תורת כלי עליו קודם שקבעו לא מיבטיל תו שם כלי מייה ומשוי להו שאובין למיס שבתוכו: **ולבסוף חקקו.** הרי הוא כעושה חריץ בקרקע: **מני.** הך ברייתא דקתני דמשום קביעות בקרקע לא בטיל שם כלי מייה דמעיקרא: **לא ר' אליעזר ולא רבנן.** דפליגי עליה: **הי ר' אליעזר.** מאיזה דברי ר' אליעזר אתה למד דלא סבירא ליה הך ברייתא. וה"ה דה"ל למימר והי רבנן אך אין דרך גמרא להאריך כל כך: **אילימא ר' אליעזר דבית.** דמכתשת חקוקה ולבסוף קבעוה בקרקע משו לה ומכורה בכלל בית ומיהו רבנן דפליגי עליה לא ליהוו הנהו רבנן דאמר לעיל לא ר' אליעזר ולא רבנן: **בעין יפה מוכר.** והלכך אע"ג דאיכא תורת כלי עליו כיון דמחובר מכרן המוכר אבל גבי ציור שחקקו ולבסוף קבעו מודי דפסיל מקוה: **ורבנן סברי כו'.** משום דר' אליעזר נקט לה ואכתי כדברי הכל אתיא: **כוורת דבורים.** מחוברת היא בקרקע בטיט: **הרי היא בקרקע.** לכל דבר להיות נקנית בכסף ובשטר ובחזקה ולקנות על גבה מטלטלין ולכתוב עליה פרוזבול כאילו היא קרקע דתנן במסכת שביעית פרק אחרון (משנה ו) אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע ואם אין לו מזחה בתוך שדהו. ולשם [מ"ג] מפרש לפי שראה הלל שנמנעין העשירים מלהלוות לעניים מפני ירא את שביעית שמשמטת והיו עוברין על מה שכתוב פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' [דברים טו] עמד הלל והתקין פרוזבול פרוז ריוח כמו שהפריז על מדותיו דבמסכת נדה (דף ד:) בול עשיריס כמו אלו ראשי בולאות שביהודה (גיטין דף ל.) כלומר ריוח לעשיריס שלא יפסידו שלהם ותנן [שביעית פ"י מ"ד] (ו) גופו של פרוזבול מוסרני לכם פלוני ופלוני

לב א ב מיי' פכ"ה מהל' מכירה הלכה ה סמג עשין פב טושע"ח מ"ח סי' ריד סעיף יא:

לג ג מיי' פ"ו מהל' מקוואות הל' ו סמג עשין רמח טושע"ש י"ד סי' רא סעיף לד וסעיף לו [וכרב אלפס עוד בשבועות פ"ב דף לא.]:

רבינו גרשום

וכל מה שבתוכו כולם מכורין. אפי' כלים המיטלטלין שיש בו: מכר תשמישי הכרם. משמע תשמישים בין קבועין בין מיטלטלין ומתני' קתני דלא מכר המיטלטלין דכי היכי דאמר גבי כרם הוא הדין נמי גבי בית: התם קביע. גבי כרם תשמישין קבועין בקרקע ב) אלא קנים המעמידים את הגפנים והצירים שקושרין בהם הגפנים לקנים וכיון דמחובר לקרקע הרי הן כקרקע ומש"ה הרי אלו מכורין אבל הכא לא קביע מפתח ומיטלטל ומשום הכי לא מכור: אף מפתח. נמי קבוע בדלת דאינו נפרד ממנו כלל ואפי' הכי קתני דלא מכרה. אלא מחוורתא מתני' דלא כר' מאיר: ואת הנגר. היינו בריח שקבוע בכותל למעלה מן הדלת וכשנועל הדלת נופל הנגר עד לארץ ונועלו: ואת המנעול. קבוע בדלת: אבל לא את המפתח. דמיטלטל: מכר את המכתשת החקוקה. כמו סלע היוצאת מאליה מקרקע שהיא מחוברת מעיקרא וחוקקין אותה במקומה לצורך מכתשת ומשום הכי הוי כקרקע ומכורה היא: אבל לא את המכתשת קבועה. שהיתה תלושה מעיקרא והדר קבעה וחקקה כלו' דלא מיחבר היא: אבל לא מכר לא את התנור ולא את הכירים ולא את הריחים. משום דכל הני מטלטלין נינהו ולא כקרקע דמי. תנור שהוא עשוי כגיגית רחב מלמטה וצר מלמעלה: ר' אליעזר אומר כל המחובר לקרקע. אפי' מכתשת הקבועה ואת התנור והכי נמי ריחים דמחוברין לקרקע הרי הן כקרקע ומסתברא דמתני' ר' אליעזר היא: בין כך ובין כך. אפי' אמר לו הוא וכל מה שבתוכו: לא מכר לו את הבור כו'. דכל הני רשות בפני עצמן הן ולא שייכי כלל עם הבית: ת"ר ציור שחקקו. כדי לקובעו מן המעיין ועד המקוה שילכו המים למקוה דרך הציור: פוסל את המקוה. משום דהמים דרך הציור שהוא כלי באין למקוה והוו כמים שאובין דלאו כקרקע הוא: קבעו. מתחלה לארץ: ולבסוף חקקו. כשהוא מחובר: אינו פוסל את המקוה. דכקרקע דמי הואיל ולא הוי ליה תורת כלי בתלוש: לא ר' אליעזר ולא רבנן. אי נימא ר' אליעזר דבית. דאמר לעיל כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע והכא קתני ציור שחקקו ולבסוף קבעו אע"ג דמחובר לקרקע פוסל את המקוה. ולא רבנן דאמרי לעיל מכר את המכתשת חקוקה אבל לא את הקבועה משום דלא שהיתה תלושה מעיקרא אע"ג דקבעה וחקקה במקומה ג) והכא קתני קבעו ולבסוף חקקו במקומו הרי הוא כקרקע ואינו פוסל את המקוה. ודלמא התם בבית בהא קמיפלגי דר' אליעזר דאמר כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע סבר מוכר בעין יפה מוכר ורבנן סברי וכו'. אבל הכא לענין מקוה דלמא כברייתא ס"ל: כוורת דבורים. שעשאה וחיבר לקרקע כו' וכותבין עליה פרוזבול. דקאמר מוסר אני לכם שטרותי אגב האי כוורת כדי שלא תהא שביעית משמטת:

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאי' כר"מ: (ב) רשב"ם ד"ה הרי וכו' שאר מאני תשמישתיה כל"ל וכן בסמוך: (ג) בא"ד שהוא דבר גדול מבית בטילי וכו' אמר לו כל: (ד) ד"ה לימא וכו' דלא מכר וכו' המוכר את הספינה נ"ב בדף ע"מ ע"ב: (ה) בא"ד כדתנן במתני'. נ"ב בסוף דף ס"מ: (ו) ד"ה הרי הוא כקרקע וכו' ותנן דהו גופו וכו': (ז) תוס' ד"ה ציור וכו' לבזבזים מארבע רוחות כו' ואין צריך לאוקמי:

מוסף רש"י

ציור שחקקו ולבסוף קבעו. והמשין בו מי גשמים או מי נהר למקוה, פסלו משום שאוכין (ב"ק סז). קבעו ולבסוף חקקו. לאו כלי הוא אלא תרעא שמיכתא היא (שם).

מוסף תוספות

א. [ו]משמע דמעיקרא קפריך מכחו[ן], דקאמר הא דומיא דדלת קתני מה דלת קבוע אף מפתח נמי דקבוע. שיטמ"ק בשם תוס' הלל"ש. [ו]קס"ד דהא מפתח של מנעול הנקרא בלשון ערבי קפ"ל הוא וכו', שאין המנעול קבוע בדלת וכו', וכיון שהמנעול אינו קבוע גם תשמיש מפתחו אינו קבוע וכו', ואקשינן והא דומיא דדלת קתני וכו', אלמא מפתח זה אינו מפתח של מנעול הנקרא קפ"ל אלא מפתח של מנעול הנקרא פל"ג שמנעול שלו קבוע בדלת ונמצא שתשמיש מפתחו קבוע הוא בזה הדלת ואפי' הכי אינו מכור. כ"י מינש. ב. וכה"ג איתא ביבמות פ' חמישי (נא:) כולה סבירא להו מאמר קונה קנין גמור. תוס' לקמן עח: ג. דאע"ג דקיבול העשור למלאות לא שמיה קיבול כדאיתא במ' סוכה (יב:) שאני הכא שהציור הזה עשוי לנקותו כל שעה. ריטב"ם. ד. [ו]לאחר שהוא מקוה שלם בכשרות, יכול למלא בכתף ולתת בו בין מים שאובים צוננים בין מים חמים ואינו נפסל כלל. שם. ה. והשתא ודאי הא דציור לא ר"א ולא רבנן דבית דר"א אפי' חקקו ולבסוף קבעו חשיב כמחובר ולרבנן אפי' קבעו ולבסוף חקקו חשיב כתלוש וכי נקיטינן הי ר"א אי ר"א דבית חד מינייהו נקטינן וה"ה דבענן למימר ואי רבנן דבית ולפיכך הוצרכו לתרצה אליבא דכולהו דדילמא הא דציור בין לר"א ובין לרבנן ושאני גבי מכר דר"א סבר וכו' ורבנן סברי וכו'. שם. ו. וה"ק מה יער מחובר גמור אף דבש בכוורתו. שם. ז. וכי פרקינן דהכא בכוורת תלושה היא ור"א עביד לה כמחובר מגזירת הכתוב שקראו לדבש בכוורתו יער ממילא מתרצא דרבנן, דהתם תלוש גמור הוא ורבנן לא דרשי קרא דיער.

ח) [לקמן עח:, ב] ב"ק סז. [תוס' מקוואות פ"ד, ג] [נעיל לו. וש"נ], ד) לקמן פ: שביעית פ"י מ"ז עוקצין פ"ג מ"י, ה) בסמ"ק: בכותל,

ו) גרשה דל"ל דאינו מכור לר"מ אלא קנים המעמידים וכו'. ז) דבהי רבינו בכאן הוא כדעת ר"י בתוס' ד"ה אילימא ע"ש.

ח) [ד]איכא עלה שם אוכל בלא מחשבה. שם. ט. דאפי' הוא מושאל או מושכר כותבין פרוזבול. שם. י. [דמונח] על גבי יתדות ואין הקרקע שלו. רש"י גיטין לז.